

РЕШЕНИЕ

№ 28

гр. София, 11 януари 2024 год.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, първо наказателно отделение в публичното заседание на двадесети октомври през две хиляди двадесет и трета година в състав

ПРЕДСЕДАТЕЛ: КРАСИМИР ШЕКЕРДЖИЕВ

ЧЛЕНОВЕ: ДЕНИЦА ВЪЛКОВА

СВЕТЛА БУКОВА

с участието на секретаря Марияна Петрова и в присъствието на прокурора Тома Комов разгледа докладваното от съдия Вълкова наказателно дело № 635/2023 год. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 346, т. 1 и сл. от НПК.

Образувано е по касационни жалби от адвокат Й. Д. и К. Д. - упълномощени защитници на подсъдимия И. А. Д., адвокат Н. С. – повереник на пострадалата Ж. Н. И., частните обвинители К. А. К., С. Г. К., А. А. К., А. А. К., чрез повереника адвокат К. С., адвокат В. Р. – повереник на пострадалата В. Н. И. и частните обвинители Д. М. У. и Р. Р. У., чрез поверениците адвокат Н. Н. Д. и младши адвокат Б. А. срещу въззивно решение № 56 от 20.04.2023 г. по ВНОХД № 20225000600540/2017 г. по описа на Апелативен съд - Пловдив.

В жалбата от защитниците на подсъдимия се изтъкват всички касационни основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 – т. 3 от НПК, като основно се посочва, че в случая, не е налице „особено тежък случай“, респективно материално-правната квалификация на деянието е незаконосъобразна. Твърди се и съществена процесуална опороченост на решението, изразяваща се в недостатъчен доказателствен анализ и се заявява, че е налице явна несправедливост на наложените наказания. В изложения аспект главно се претендира обжалваното решение да бъде изменено, като се приложи закон за по-леко наказуемо престъпление – такова по чл.343, ал.3, б.“б“, предл. първо от НК, съответно да отпадне правната квалификация „особено тежък случай“ и наложените наказания да бъдат значително намалени. При условията на евентуалност, ако се приемат доводите за съществени и отстраними процесуални нарушения при оценка на доказателствения материал, се иска отмяна на въззивното решение и връщане на делото за ново разглеждане или значително намаляване на наложените наказания в рамките на предвидената наказуемост на деянието съобразно приетата от въззивния съд правна квалификация като особено тежък случай.

В жалбите на частните обвинители и поверениците им се навежда касационното основание по чл.348, ал.1, т.3 от НПК (явна несправедливост на наложеното наказание), като се иска въззивното решение да бъде отменено и делото да се върне за ново разглеждане от въззивния съд с указания, преди редукцията по чл.58а, ал.1 от НК, наказанията да бъдат определени в предвидения от закона максимум или близък до него срок.

В съдебно заседание пред ВКС подсъдимият И. Д. се явява лично и с упълномощения от него защитник адвокат К. Д., който поддържа касационната жалба със съответните заявени всички основания и преповтаря исканията си. Моли за отмяна на квалификацията „особено тежък случай“ и преквалификация на деянието в по-леко наказуем състав, съответно иска отмяна на въззивното решение и връщане на делото или значително намаляване на наказанията. В последна дума подсъдимият изказва съболезнования на близките на загиналите и моли съдът да определи обективно и справедливо наказание.

Прокурорът при ВКП изразява становище за неоснователност на всички жалби и предлага същите да бъдат оставени без уважение, а въззивното решение да бъде оставено в сила като правилно, законосъобразно и справедливо.

Частните обвинители Ж. И., С. К., А. К., К. К., В. И., Л. У., Р. У. и Ю. У., редовно призовани, не се явяват. Явяват се поверениците им, които поддържат касационните жалби и оспорват касационната жалба от защитниците на подсъдимия.

Частните обвинители А. К., Д. У. и Р. У., със съгласието на законния представител Д. У., се явяват лично и с повереници, които също оспорват касационната жалба на защитниците на подсъдимия и молят да се уважат жалбите на частните обвинители.

Върховният касационен съд, първо наказателно отделение, за да се произнесе, съобрази следното:

С присъда № 61 от 23.10.2022 г. по НОХД № 20225300201007/22г. на Окръжен съд- Пловдив подсъдимият И. А. Д. е признат за виновен в това, че на 02.05.2021 г., на Главен път II-86, км.9+400 /пътя гр. Пловдив-гр.Смолян/, област П., при управление на моторно превозно средство – лек автомобил „****“ с рег. [рег.номер на МПС] , нарушил правилата за движение по пътищата, установени в чл.42, ал.2, т.2 от ЗДвП („ Водач, който изпреварва, е длъжен: когато при изпреварването навлиза в пътна лента, предназначена за насрещното движение, да не създава опасност или пречки за превозните средства, движещи се по нея“, като при изпреварване навлязъл в насрещната пътна лента, предназначена за насрещно движение, при което създал пречка за насрещно движещия се л.а. „****“ с рег. [рег.номер на МПС] и чл.43, т.4 от ЗДвП („Изпреварването на моторни превозни средства, с изключение на мотопеди и мотоциклети без кош, е забранено: при използване на пътна лента за насрещно движение, когато изпреварващият не може да се върне безпрепятствено в напуснатата пътна лента“), като изпреварил моторно превозно средство, използвайки пътна лента за насрещно движение, когато не можел да се върне безпрепятствено в напуснатата пътна лента, вследствие на което по непредпазливост причинил смъртта на Н. И. И., ЕГН [ЕГН], Г. А. К., ЕГН [ЕГН] и Р. Р. У., ЕГН [ЕГН] и деянието е извършено в пияно състояние – с концентрация на алкохол в кръвта 2,17 на хиляда, от деянието е настъпила смърт на повече от едно лице и случаят е особено тежък, поради което и на основание чл.343 ал.3, предл.1-во и предл.5-то, б.,б“, предл.2-ро, вр. с ал.1, б.,в“, вр. с чл.342, ал.1, предл.3-то, във вр. с чл.58а, ал.1, вр.чл.54 от НК му наложил наказание десет години лишаване от свобода при първоначален общ режим на изтърпяване със съответното приспадане по чл. 59, ал. 2, във вр. с ал. 1 т.1 от НК на времето, през което подсъдимият е бил задържан по ЗМВР и НПК, като го признал за невинен и го оправдал по обвинението свързано с нарушения на правилата за движение по чл.5, ал.3, т.1, предл.1-во и чл.21, ал.1 от ЗДвП.

На основание чл. 343г, вр. чл.343 ал.3, предл.1-во и предл.5-то, б.,б“, предл.2-ро, вр. с ал.1, б.,в“, вр. с чл.342, ал.1, предл.3-то, във вр. с чл.37, ал.1, т.7

от НК съдът е постановил подсъдимият да бъде лишен от правото да управлява моторно превозно средство за срок от дванадесет години, считано от влизане на присъдата в законна сила, със съответното приспадане на основание чл.59 ал.4 от НК на времето, през което е бил лишен от това право по реда на чл. 69а от НПК.

Съдът се е разпоредил относно веществените доказателства и деловодните разноски в общ размер на сумата 6959,90 лева, възлагайки последните в тежест на подсъдимия.

С въззивно решение № 56 от 20.04.2023 г. по ВНОХД № 20225000600540/2022 г. по описа на АС – Пловдив (предмет на настоящата първа по ред касационна проверка) присъдата е потвърдена като правилна, законосъобразна и справедлива, а подсъдимият е осъден да плати адвокатско възнаграждение в размер на 6000 лв. за участието на повереника на частните обвинители Д. У. и Р. У. във въззивното производство.

Върховният касационен съд, първо наказателно отделение, като обсъди доводите на страните и извърши проверка на атакуваното решение в пределите на чл. 347 НПК, намира касационните жалби за неоснователни.

По касационната жалба на защитниците на подсъдимия:

Доводите за нарушения на процесуалните правила се обвързват с несъгласие с оценката на доказателствения материал, мотивирането на фактическите и правни изводи, както и вътрешното убеждение на съда, като се сочи, че са нарушени изискванията на чл.14, чл.107, ал.5 и чл.305, ал.3 от НПК, без да се уточнява кои доказателствени материали и кои от установените факти от предмета на доказване по чл.102, т.1-3 от НПК се оспорват. Поради това тези доводи не могат да получат по - конкретен отговор от този, че не са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, изводим чрез проследяване на процесуалния ред, по който се е развила доказателствената и аналитичната дейност на контролирания съд, при което настоящата инстанция не констатира да са допуснати нарушения на процесуалните правила, още по-малко съществени такива. Оплакванията за неизпълнение от въззивния съд на задълженията по чл.14 от НПК (за вземане на решения по вътрешно убеждение, основано на обективно, всестранно и пълно изясняване на обстоятелствата по делото, ръководейки се от закона), чл.107, ал.5 от НПК (за внимателна проверка на всички събрани доказателства) и чл.305, ал.3 от НПК (за преодоляване на противоречия в доказателствения материал при мотивиране на съдебния акт) не държат сметка, че по искане на подсъдимия и неговите защитници, производството пред ОС – гр. Пловдив се е развило по реда на диференцираната процедура по Глава двадесет и седма от НПК, при която наред с принципните положения в посочените процесуални норми се съобразяват особени процесуални правила при установяването на релевантните факти.

Подсъдимият Д. е признал изцяло фактите по обвинението, които нито са противоречиви, нито взаимноизключващи се, като е сторил и нарочно волеизявление, че е наясно относно последиците на направените от него самопризнания за доказването, а именно, че те заедно със събраните доказателства от досъдебното производство, ще се ползват при постановяване на присъдата. Отделно подсъдимият изрично е изразил съгласие да не се събират доказателства за признатите факти, с които е обосновано обвинението срещу него. Поради това възражението, че оценката на доказателствения материал не е обективна, не отговаря на действителното съдържание на същия и се явява превратна, е неоснователно. Първоинстанционният съд законосъобразно е допуснал разглеждането на делото по реда на съкратено съдебно следствие по чл.371, т.2 от НПК и след като съгласно чл. 372, ал. 4 от НПК е направил извод, че самопризнанията на подсъдимия се подкрепят от събраните в досъдебното

производство доказателства, при постановяване на присъдата закономерно е ползвал тези самопризнания без да събира доказателства за фактите, изложени в обвинителния акт.

Изпълнявайки задължението си да провери изцяло правилността на невлязлата в сила присъда, въззивният съд е извършил дължимата преценка за правилността и законосъобразността на атакувания пред него съдебен акт. С обжалваното решение въззивната инстанция правилно е съобразила приетото в т. 8 от ТР № 1/2009 г. на ОСНК на ВКС по т.д. № 1/2008 г. на ВКС, че направеното изявление по чл. 371, т. 2 от НПК не може да бъде отеглено след постановяване на съдебното определение по чл. 372, ал. 4 от НПК. Поради това въззивният съд законосъобразно е достигнал до извода, че е налице надлежно извършено от страна на подсъдимия, със съгласието на упълномощените му защитници, признание на съставомерните факти от обвинителния акт, а твърдението в касационната жалба, че в мотивите на обжалваното решение въззивният съд не е анализирал събраните по делото доказателства съобразно разпоредбите на чл.14, чл.107, ал.5 и чл.305, ал.3 от НПК, се явява декларативно и неуместно с оглед приложените по искане на подсъдимия и защитниците му особени правила на съкратеното съдебно следствие по чл.371, т.2 от НПК, които имат своето проявление и при мотивирането на въззивния съдебен акт. Следователно не могат да бъдат възприети и доводите в жалбата за липса на мотиви на въззивното решение по причина, че липсвал доказателствен анализ, тъй като проверката на доказателствената дейност на първоинстанционния съд и мотивите на обжалваното решение са съобразени с избраната от подсъдимия и защитниците му диференцирана процедура по реда на Глава двадесет и седма от НПК, при която апелативният съд е осъществил правомощието си по чл. 337, ал. 1 от НПК и е постановил решение, с което е потвърдил изцяло първоинстанционната присъда поради подкрепеността на самопризнанията на подсъдимия от съдържанието на изрично посочените във въззивното решение доказателствени материали, в това число свидетелски показания, протоколи от действия по разследването и експертни заключения (вж. стр.13-14 – л.326 от ВНОХД №540/2022 г. на АС – Пловдив). Изискванията за съдържание на решението са регламентирани в чл. 339, ал. 1 и ал. 2 от НПК, като съществена е необходимостта въззивната инстанция да посочи съображенията, които са я мотивирали да не приеме възраженията и доводите във въззивната жалба и да намери присъдата, която е потвърдена, за правилна и законосъобразна. Съставът на въззивния съд не е подходил формално към това задължение, а положителната му преценка за правилността на невлязлата в сила присъда се дължи на задълбочената ѝ проверка, при която контролираният съд е отговорил на всички възражения, повдигнати с въззивната жалба на подсъдимия и неговите упълномощени защитници. Налице е аргументация защо не са възприети възраженията на защитата досежно правната квалификация на деянието и твърдяната липса на квалифициращия белег „особено тежък случай“. В изложенията си, двете предходни съдебни инстанции са били изключително задълбочени в мотивите си и изложените от тях съображения са напълно достатъчни с оглед на специалната процедура по чл. 373, ал. 2 от НПК и задължителното приложение на чл. 58а, ал. 1 от НК във връзка с нея.

Неоснователен е и доводът за липса на мотиви относно възраженията на защитата за допуснато нарушение на чл.56 от НК поради повторно отчитане на квалифициращи обстоятелства противно на установената забрана в посочената разпоредба. На страница 20-22 от мотивите на обжалваното решение, след като е посочил относима конкретна съдебна практика на ВКС, въззивният съд е изложил принципни съображения, че няма законова пречка квалифициращи обстоятелства

да бъдат ценени при индивидуализация на наказанието, ако те надхвърлят необходимото за съставомерност на деянието по по-тежката квалификация. Контролираният съд се е обосновал защо настоящият случай е точно такъв. Две от маркираните от касатора квалифициращи обстоятелства значително надхвърлят необходимото за ангажиране отговорността на дееца по квалифицирания състав на чл.343, ал.3 от НК с оглед установената концентрация на алкохол в кръвта на подсъдимия Д. 2,17 на хиляда при изискуем съгласно т. 4 от ППВС №1/83 г. минимум за наличие на „пияно състояние“ от 0,5 на хиляда и три жертви, при достатъчност на две за наличие на второто квалифициращо обстоятелство. Следователно, обратно на изложеното в касационната жалба, въззивният съд е отговорил на довода на защитата и е изложил конкретни съображения защо подкрепя направената от първоинстанционния съд индивидуализация на наказанието чрез отчитане на квалифициращите обстоятелства „пияно състояние“ и настъпила „смърт на повече от едно лице“, което изключва твърдяната липса на мотиви. Доколкото тези съображения са споделими и законосъобразни, настоящата инстанция ще вземе отношение при преценката на довода за нарушение на чл.56 от НК при определяне конкретния размер на наложеното наказание лишаване от свобода.

От коректния прочит на мотивите на първоинстанционната присъда е видно, че окръжният съд не е отчел квалифициращото обстоятелство „особено тежък случай“ при определяне на наказанието, както се сочи в касационната жалба. Това обяснява защо в обжалваното въззивно решение съдът не е коментирал въпросното квалифициращо обстоятелство във връзка с твърдяно от защитата нарушение на чл.56 от НК. От това пък следва несъстоятелността на касационния довод за липса на мотиви в обжалваното решение по направено пред въззивния съд възражение за такова нарушение. С други думи, въззивният съд не може да бъде основателно упрекнат, че не е дал отговор защо това квалифициращо обстоятелство не следва да се отчита при определяне на наказанието съгласно чл.56 от НК, когато такова отчитане в ущърб на подсъдимия изобщо не е направено от контролирания от него съд.

Поради гореизложените съображения и наличието на надлежно протекла диференцирана процедура касационната инстанция намира за неоснователни оплакванията за допуснати съществени нарушения на процесуалните правила при разглеждане на делото, поради което не констатира наличието на касационно основание по чл. 348, ал. 3, вр. ал. 1, т. 2 от НПК.

Не е налице и нарушение на материалния закон, тъй като оспорването на възприетата квалификация на деянието като „особено тежък случай“, с което се обвързва наведеното от защитата касационно основание по чл.348, ал.1, т.1 от НПК, не може да се възприеме като основателно. Възражението за материално-правната незаконосъобразност на атакувания въззивен съдебен акт, а и на първоинстанционната присъда, свързано с квалифицирането на деянието като „особено тежък случай“, е правено пред въззивния съд и там е получило своя изчерпателен и законосъобразен отговор. Отново това оплакване се излага пред настоящия касационен състав, който също не го споделя, поради следните съображения: За съставомерността на деянието по квалифицирания състав по чл. 343, ал. 3, предл. първо и предл. пето, б. “б“, предл. второ, вр. ал. 1, б. “в“, вр. чл.342, ал.1, предл. трето от НК, е необходимо кумулативно наличие на признаците – деянието да е извършено в пияно състояние, да е настъпила смърт на повече от едно лице и случаят да е особено тежък. Квалифициращите обстоятелства, че деянието е осъществено в пияно състояние и жертвите са повече от една, са установени по категоричен начин и са безспорни между страните. Съобразно

легалната дефиниция в нормата на чл. 93, т. 8 от НК, „особено тежък случай“ е налице, когато с оглед на настъпилите вредни последици и на други отегчаващи отговорността обстоятелства, се разкрива изключително висока степен на обществена опасност на деянието и дееца. Преценката за изключително висока степен на обществена опасност на деянието правилно е мотивирана от решаващите съдилища по фактите с броя на квалифициращите обстоятелства, едно от които е броят на жертвите, в случая надхвърлящ необходимия за съставомерност на деянието като престъпление по посочения квалифициран състав. Загинали са трима млади мъже, единият от които е бил водач на насрещно движещото се МПС, което управлявал с разрешена скорост и по никакъв начин не е предизвикал опасност за ПТП, включително за движението на управлявания от подсъдимия Д. лек автомобил. Същевременно подсъдимият е допуснал изключително грубо нарушение на правилата за изпреварване, което не е оставило никакъв шанс за спасителна реакция от страна на пострадалите. Макар същият да е оправдан по обвинението във връзка с нарушение на чл.21 от ЗДвП за управление с превишена скорост поради липса на причинна връзка със съставомерния резултат, установеното от заключенията на комплексната автотехническа и съдебномедицинска експертиза превишаване на скоростта е отегчаващо обстоятелство, което правилно е отнесено към преценката за наличие на „особено тежък случай“ съгласно чл.93, т.8 от НК. Без съмнение, обсъдени съвкупно, това са обстоятелства, които удовлетворяват критериите за изключително висока степен на обществена опасност на деянието. Възражението в касационната жалба свързано с невярна преценка за изключително висока степен на лична обществена опасност и на дееца също е неоснователно. Предходните съдебни инстанции убедително са аргументирали наличието на този втори кумулативен признак за квалифициране на деянието като „особено тежък случай“, като правилно са отклонили искането за възприемане на по-благоприятна правна квалификация с оглед данните по делото, характеризиращи негативно личността на подсъдимия като водач на МПС предвид многократно налаганите му административни наказания за други нарушения на ЗДвП и факта, че последно е бил административнонаказан само два месеца преди процесния инцидент. Правилно съдилищата са отказали да отчетат като причини и подбуди за извършване на деянието внезапно възникнал здравословен проблем на пострадалия Р. У.. Тази защитна теза относима към искането за отпадане на съставомерния признак „особено тежък случай“, а също и към фиксиране конкретното съдържание на наказанието, е обсъдена изключително задълбочено на стр.18-20 от мотивите на обжалваното въззивно решение. Позовавайки се на непреодолими противоречия между обясненията на подсъдимия и показанията на разпитания по искане на защитата свидетел Н. Д., въззивният съд е изложил убедителни съображения за нейната неоснователност и допълнително се е аргументирал с опровергаващите я показания на личния лекар на пострадалия Р. У. – д-р А. Ч., която е потвърдила пред съда доброто здравословно състояние на пострадалия и че не са му предписвани лекарствата, за закупуването на които подсъдимият твърдял, че се наложило да пътуват. На практика защитата претендира ВКС да установи нов факт, който вече е отречен по установения в закона ред от контролирания съд. Отделно от това такъв процесуален резултат е недопустим в контекста на правомощията на настоящата инстанция, защото ВКС не може да установява нови фактически положения освен в хипотезата на трета касационна проверка по чл.354, ал.5 от НПК, която не е налице. Не се констатира и допуснати нарушения на процесуалните правила при формиране на отказа на въззивния съд да приеме за установен факта, с който защитата се домогва да обоснове защитната теза за причините, поради които деецът е предприел фаталното

пътуване. Това изключва отмяна на обжалваното решение и връщане на делото за ново разглеждане.

Действително подсъдимият е реабилитиран, ерго правилно е считан за неосъждан, но оценката за степента на обществена опасност на дееца не се прави само с оглед на неговото съдебно минало. Същественото за тази преценка е проявлението на личността при конкретното престъпно деяние. Именно с оглед на последното, на спецификите на престъпната дейност, установените по делото обстоятелства са обосנוвали правилна преценка за личността на Д., удовлетворяваща критериите за по-тежката квалификация на деянието. В тази връзка съчетанието на многократно наложени на подсъдимия административни наказания за нарушения на правилата за движението по пътищата с факта, че е управлявал МПС в пияно състояние, обуславя правилността на оспорената от защитата преценка на съдилищата за степента на обществена опасност на дееца. Изложените аргументи сочат за неоснователност на претенцията в касационната жалба за неправилно приложение на материалния закон. Не са налице основания за отмяна на квалифициращия признак „особено тежък случай“ и за преквалифициране на деянието.

Не се констатира и наличието на касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 3 от НПК за „явна несправедливост“ на наложеното на подсъдимия наказание, макар част от доводите в касационната жалба на защитниците да са основателни. В касационната жалба намаляване на наказанието се претендира основно във връзка с искането за прилагане на закон за по-леко наказуемо престъпление, а както вече се посочи, не са налице основания за преквалифициране на деянието, а оттам – и за нова преценка на размера на наказанието. За престъплението по чл. 343, ал. 3, предл. първо и предл. пето, б. „б“, предл. второ, вр. ал. 1, б. „в“, вр. чл. 342, ал. 1, предл. трето от НК в санкционната част на нормата понастоящем се предвижда наказание от десет до двадесет години лишаване от свобода (вж. ДВ, бр. 67/2023 г.), но съгласно правилото в чл. 2, ал. 2 от НК за приложение на по-благоприятния за дееца закон, настоящата инстанция ограничи проверката по чл. 348, ал. 1, т. 3 от НПК в рамките на предвидената към датата на извършване на престъплението по-лека наказуемост, а именно от пет до двадесет години лишаване от свобода. Конкретният размер на наказанието лишаване от свобода, преди редуцията по чл. 58а, ал. 1 от НК, решаващите съдилища са обосנוвали с превес на отегчаващи отговорността обстоятелства, съответно определеното наказание петнадесет години лишаване от свобода, което е над средния размер, е намалено с една трета на основание посочената разпоредба на десет години лишаване от свобода. Тази преценка принципно се възприема от настоящата инстанция като съответна на данните по делото съобразно критериите в чл. 54 от НК и указанията в ТР №1/2009 г., ОСНК на ВКС, но със следните разграничения от съображенията на въззивния съд, които се направиха от ВКС с оглед съобразяване на правилото в чл. 56 от НК. Съгласно посочената разпоредба не са отегчаващи обстоятелства тези, които са взети предвид от закона при определяне на съответното престъпление. Следователно не може да се преценяват като отегчаващи обстоятелствата, които са послужили като основание за квалифицирането на деянието на подсъдимия като „особено тежък случай“. Макар при определяне на наказанието въззивният съд да не е отчел квалифициращото обстоятелство „особено тежък случай“ едновременно като отегчаващо такова, той е аргументирал наличието му и с конкретните стойности на превишаването на скоростта и алкохолната концентрация на алкохол в кръвта на подсъдимия, като е посочил, че подсъдимият е управлявал „след употреба на алкохол, чиято концентрация надвишава критериите за „пияно състояние“ над четири пъти“ и „със

скорост която надвишава двукратно тази, разрешена за движение на леки автомобили извън населено място“ (вж. стр. 16 от обжалваното решение - л.327 от ВНОХД №540/2022 г. на АС – Пловдив). Така на практика въззивният съд е допуснал признак от състава на престъплението да се отчита и като отегчаващо обстоятелство, което, както правилно отбелязва защитата е неправилно съгласно чл.56 от НК. Въпреки това, не е налице основание за намаляване на наложеното наказание, защото крайният извод за превес на отегчаващите обстоятелства, който обуславя наложеното наказание съгласно чл.54 от НК, е правилен. Броят на квалифициращите обстоятелства, броят на жертвите, пияното състояние на дееца (извън конкретната алкохолна концентрация), многократното му санкциониране по ЗДвП (извън характеристиките на допуснатите нарушения на правилата за движението по пътищата) и факта на превишаването на разрешената скорост (извън конкретното ѝ измерение) са достатъчни за съставомерност на деянието като престъпление по транспорта представляващо „особено тежък случай“. Установените стойности на пияното състояние и превишаването на скоростта значително над изискуемите минимума за наличието им, както и особеностите на предходните нарушения на правилата за движението по пътищата са отегчаващи обстоятелства относими към индивидуализация на наказанието извън другите отегчаващи обстоятелства, които самостоятелно обосновават квалифициращото обстоятелство „особено тежък случай“. Като не е направил такова разграничение на отегчаващите обстоятелства, въззивният съд е допуснал двукратното им отчитане в нарушение на чл.56 от НК. Независимо от това, чистото съдебно минало на подсъдимия, трудовата ангажираност, изразеното съжаление за настъпилния резултат и влошеният му здравен статус не могат да изключат нито превеса на отегчаващите обстоятелства, нито значителната тежест на всяко от тях поотделно спрямо смекчаващите такива. Касае се за причинено ПТП в пияно състояние, при което алкохолната концентрация в кръвта на подсъдимия (2,17 промила) надхвърля четири пъти установения минимум. Освен това той е употребявал алкохол часове наред преди да предприеме смъртоносното управление на МПС, позволявайки други две лица (загиналите Г. К. и Р. У.) да пътуват с него. Преди да задейства спирачната система поради възникналата опасност от предприетото опасно изпреварване, скоростта, с която е управлявал МПС е била значително превишена - 180 км/ч при разрешена 90 км/ч. Подсъдимият е съзнавал, че освен пътуващите с него, застрашава и водача на насрещно движещия се лек автомобил, който също е загубил живота си в резултат на инцидента. Доводите в касационната жалба, че подсъдимият е водач без наказания и има издаден „златен талон“ се опровергават от приложената Справка от Пътна полиция, която го характеризира изключително негативно като водач на МПС, тъй като установява, че и преди това той е бил санкциониран за управление след употреба на алкохол, за несъобразяване на пътни знаци, за създаване опасност за движението, за преминаване на сигнал на светофара, който забранява преминаването, както и за управление на МПС с превишена скорост повече от 30 км/ч и то в населено място. Видно е от същата справка, че освен многократни, извършените нарушения на правилата за движение по пътищата са тежки и самостоятелно завишават степента на обществена опасност на личността на дееца, независимо от факта, че подсъдимият е санкциониран за част от тях назад във времето. Показателен, че след наложените административни наказания по ЗДвП, същият е продължил да игнорира правилата за безопасност на транспорта е фактът, че на 13.11.2018 г. т.е. по-малко от три години преди процесното ПТП, той отново е допуснал същото нарушение като инкриминираното - неправилно изпреварване, за каквото вече е бил санкциониран. При така отчетените отегчаващи обстоятелства извън тези, с

които съдилищата са обосנוвали наличието на „особено тежък случай“, определянето на наказанията лишаване от свобода и лишаване на подсъдимия от право да управлява МПС над средния размер не са завишени и явно несправедливи, както се сочи в касационната жалба на защитниците. По делото не се установяват неотчетени смекчаващи вината обстоятелства, които да обосновават допълнително смекчаване на наказателно-правното положение на подсъдимия от гледна точка на наложените наказания. Дори въззивният съд е отчел като благоприятен за подсъдимия факта, че пострадалите Р. У. и Г. К. не са ползвали обезопасителни колани (вж. стр.21 от обжалваното решение – л.330 от ВНОХД № 540/2022 г. на АС – Пловдив), въпреки неустановена по съответния процесуален ред причинна връзка между такова нарушение от страна на пострадалите и настъпилите съставомерни последици. В този смисъл няма съпричиняване, както претендира защитата, за да се приеме за основателно искането за намаляване на наказанието.

Не са налице основания за намаляване и на наложеното наказание по чл.343г от НК – лишаване от право деецът да управлява МПС за срок от дванадесет години, който срок се явява оправдан в контекста на тежестта на предходните нарушения на правилата за движение по пътищата, за които деецът е бил административно наказан, както и конкретните стойности на алкохолната концентрация в кръвта му и превишаването на разрешената скорост към момента на ПТП. Отделно от това срокът на така наложеното наказание е значително под този на определеното (преди редуцията с една трета) наказание от петнадесет години лишаване от свобода, както и под максималния срок от тринадесет години съобразно разпоредбата на чл.49, ал.2 от НК, която забранява срокът на наложеното наказание по чл.343 г. да надминава срока на наказанието лишаване от свобода с повече от три години. Разпоредбите на чл.37, ал.1, т.7 от НК и чл.49, ал.2 от НК и съдебната практика по приложението им налагат извод, че наказанието лишаване от права, когато се налага заедно с наказанието лишаване от свобода, не може да е за срок, по-малък от срока на лишаване от свобода. Съобразно разяснените правила за определянето на това наказание в ТР №2/2015 г. по т.д. №2/2015 г., ОСНК на ВКС: „При едновременно предвидени две или повече наказания (кумулятивна санкция), едното от които е лишаване от свобода, ръководейки се от разпоредбите на чл. 57, ал. 2 от НК съдът определя размера на всяко едно от тях така, че в своята съвкупност като комплексна санкция да отговарят на целите по чл. 36 от НК. След това намалява само размера на наказанието лишаване от свобода с една трета. По този начин поощрителната норма на чл. 58а, ал. 1 от НК засяга единствено наказанието лишаване от свобода от всички възможни кумулативно предвидени наказания в комплексната санкция“. При съкратено съдебно следствие по чл.371, т.2 от НПК обаче е необходимо допълнително да се съобрази дали след задължителната редукция на основание чл.58а, ал.1 от НК с една трета на наказанието лишаване от свобода срокът на наказанието по чл.343г от НК остава съобразен с разпоредбата на чл.49, ал.2 от НПК и установеното в нея специално правило за съотношението между двете кумулативни наказания относно техните срокове, при което второто може да надминава срока на наказанието лишаване от свобода най-много с три години. В случая, макар срокът на наложеното наказание по чл.343г от НК да надвишава срока на редуцираното на основание чл.58а от НК наказание лишаване от свобода, той се явява под максимално установения срок от тринадесет години съобразно посочената разпоредба и с оглед тежестта на отегчаващите обстоятелства, в това число особеностите на допуснатите от дееца предходни нарушения на правилата за движението по пътищата неоснователно се оспорва, че е завишен. По изложените съображения касационната инстанция намери подадената касационна жалба от упълномощените защитници на

подсъдимия за неоснователна. Липсват сочените в нея касационни основания за отмяна или изменение на обжалвания съдебен акт. Относно касационните жалби от частните обвинители и техните повереници. Същите следва да се обсъдят съвместно поради наведеното идентично касационно основание по чл.348, ал.1, т.3 от НПК (явна несправедливост на наложените наказания) и аналогични доводи в подкрепа на искането за отмяна на обжалваното решение и връщане на делото на апелативния съд за увеличаване на наложените наказания на дееца. При определяне на наказанието лишаване от свобода въззивната инстанция изключително задълбочено е обсъдила степента на обществена опасност на деянието и дееца и при правилно отчетен превес на отегчаващи отговорността обстоятелства е заключила, че наказание определено над средния размер, предвиден в санкционната част на инкриминираната правна норма, е съответно на извършеното престъпление и достатъчно за поправянето и превъзпитанието на дееца. Искането за връщане на делото на въззивния съд за увеличаване на наказанието до установения в закона максимум не държи сметка за правилата за индивидуализация на наказанието в чл.54 от НК, които изключват ангажиране на максимална отговорност на дееца при отчетени и неоспорени от частните обвинители смекчаващи обстоятелства, каквито са чистото съдебно минало на дееца, трудовата ангажираност и влошеното му здравословно състояние в резултат на същото ПТП. Наложено наказание от десет години лишаване от свобода в съчетание с лишаване от правоуправление за срок от дванадесет години е достатъчно строго наказание при конкретните обстоятелства по делото и влошеното здравословно състояние на дееца. Констатираното от ВКС нарушение при определяне срока на наказанието лишаване от право да управлява МПС на основание чл.343 г. от НК също не дава основание за уважаване на касационните жалби на частните обвинители, тъй като същите не са съответни по смисъла на чл.351, ал.1 от НПК, за да произведат такива правни последици. Макар с наведеното касационно основание по чл.348, ал.1, т.3 от НПК по същество частните обвинители да оспорват наложените наказания, те са подкрепили искането за увеличаването им с неоснователни доводи, а не с доводи за нарушение на чл.57, ал.2 и чл.49, ал.2 от НК или за нарушение на реда за индивидуализация на кумулативни наказания при съкратено съдебно следствие по чл.371, т.2 от НПК съгласно цитираните съображения в ТР №2/2015 г. по т.д. №2/2015 г., ОСНК на ВКС.

Не е вярно, че съдилищата са подценили санкционирането на подсъдимия за други нарушения на правилата за движението по пътищата, тъй като именно този факт е надделял при преценката за превес на отегчаващите обстоятелства и като последица от това наказанията са определени над средния размер. Искането за връщане на делото на въззивния съд за завишаването им към максимума е неоснователно, защото макар предходните нарушения на правилата за движението по пътищата да са многократни и тежки, нито едно от тях не е резултатно т.е. не е довело до увреждане здравето на друго лице или на чуждо имущество.

Оспорването на преценката на съда, че влошеното здравословното състояние на подсъдимия представлява смекчаващо отговорността обстоятелство, не се възприема от настоящата инстанция като основателно. По делото са налице медицински сведения, от които е видно, че подсъдимият също е претърпял телесни увреждания, които не са били фатални, но са наложили продължително лечение. Поради това и обратно на тезата на касационните жалбоподатели - частни обвинители настоящата инстанция се солидаризира с извода на въззивния съд, че уврежданията на подсъдимия правилно са отчетени като смекчаващо вината

обстоятелство, което не може да бъде пренебрегнато при преценката на размера на наказанието, който той трябва да понесе.

Самопризнанието на подсъдимия по чл.371, т.2 от НПК е отчетено само като предпоставка за съкратено съдебно следствие, но не и като смекчаващо обстоятелство при определяне на наказанието, поради което оспорването в тази връзка също е неоснователно.

Лишено от законова опора е искането в касационната жалба от частните обвинители Д. У. и Р. У., чрез повереника адвокат Н. Д., да се отчетат като отегчаващи обстоятелства неокazanата от дееца помощ на пострадалите, опитите му да затрудни досъдебното разследване и разкриването на обективната истина. Посоченото процесуално поведение на подсъдимия е израз на признатото му от закона право на защита и не може да влияе при фиксиране на съдържанието на наказателната отговорност в неблагоприятна за него посока.

В допълнение е необходимо да се посочи, че поправянето на дееца и възпирането му към извършване на престъпления се постига не толкова със строгостта на наказанието, колкото с неговата неизбежност. В конкретния случай по-строга наказателноправна репресия с нищо не би допринесла за постигане целите, визиран в чл.36 от НК, които при непредпазливите престъпления са свързани преди всичко със „създаването на условия за утвърждаване на вътрешните задръжки и за надлежно насочване и центриране на вниманието, за да се избегне поведение, което може да предизвика нежеланите от дееца престъпни последици“ (Н., И.. Наказателно право на НРБ. Обща част. София, Наука и изкуство.1972).

По изложените съображения, настоящият състав на ВКС намира касационните жалби за неоснователни, поради което и на основание чл. 354, ал. 1, т. 1 от НПК, Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 56 от 20.04.2023 г., постановено по ВНОХД № 20225000600540/2022 г. по описа на Апелативен съд – гр. Пловдив.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.